

Жовнір С. М. ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ.....	139
Шедяков В. Е. РЕФЛЕКСИВНАЯ МОДЕРНИЗАЦИИ ПОВЕДЕНЧЕСКАЯ ЭКОНОМИКА	142

СЕКЦІЯ 8. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

Рудевська В. І., Адамська О. І. МОДЕРНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	146
Буряк О. П. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЕФЕКТИВНОСТІ БАНКІВСЬКОГО РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ	149
Думікян А. К. ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ФІНАНСУВАННЯ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ	152
Крючкова Н. М., Січняк О. О. АНАЛІЗ ПРИКЛАДНИХ АСПЕКТІВ РОЗВИТКУ БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВОЇ СФЕРИ В УКРАЇНІ.....	154
Лесик В. О. ОЦІНЮВАННЯ ДІЄВОСТІ ІНСТРУМЕНТІВ БАНКІВСЬКОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ.....	155
Мороз О. Ю. МЕТОДИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ.....	159
Поліщук Н. В. ВИЗНАЧЕННЯ ДЖЕРЕЛ КРЕДИТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА	161

СЕКЦІЯ 9. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Бондаренко Н. М., Панченко В. В. ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА	165
Кугай І. В. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДОХОДІВ І ВИТРАТ У ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ	168
Михайленко О. В., Слобода А. І. ОБЛІК ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ	171

СЕКЦІЯ 10. СТАТИСТИКА

Єрін Д. Л. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ РЕСУРС ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ	176
--	-----

СЕКЦІЯ 11. МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

Коцюба О. С.

КІЛЬКІСНЕ ОЦІНЮВАННЯ СТУПЕНЯ ЕКОНОМІЧНОГО РИЗИКУ НА ОСНОВІ
КВАНТИЛЬНОЇ МЕТОДОЛОГІЇ.....179

Макаренко О. І., Серков К .К.

АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ ВИРОБНИЦТВА ФЕРОСПЛАВІВ В УКРАЇНІ182

Сотченко Є. В.

ШЛЯХИ ЗАСТОСУВАННЯ НОВИХ ЕЛЕКТРОННИХ ВАЛЮТ
ДЛЯ СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПЛАТЕЖІВ.....184

Ніколаєв Ю. О.
*доцент кафедри світового господарства
і міжнародних економічних відносин
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова
м. Одеса, Україна*

МОДЕЛЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ КЛАСТЕРИЗАЦІЇ ТА ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИ ФОРМУВАННІ ПРОМИСЛОВОЇ ПОЛІТИКИ

Модель національної кластеризації, що пропонується автором тез з метою формування інноваційної промислової політики, включає наступні принципи та інструменти.

Основним інструментом моделі, використання якого дозволить суттєво збільшити інноваційну активність промисловості України, є кластерний принцип державного регулювання галузей. Кластерний принцип передбачає концентрацію ресурсів держави на підтримці не окремих підприємств в межах галузей, а галузевих інноваційних кластерів в цілому.

Модель національної кластеризації може ґрунтуватися на двох альтернативних принципах – ліберальному або дирижистському.

Вибір між ліберальним та дирижистським принципом залежить від обраного країною типу економічної політики в цілому. При ліберальному принципі національної кластеризації, держава створює умови для розвитку тих кластерів, які вже були сформовані ринком. Проведені автором тез опити підприємців з різних частин України дозволили дійти до висновку, що вітчизняний підприємницький сектор самостійно в цілому не готовий формувати і розвивати інноваційні промислові кластери в країні. Тому Україні доцільно використати дирижистський принцип національної кластеризації. Саме дирижистський принцип успішно працює на пострадянському просторі – в Казахстані та Росії.

Застосування моделі національної кластеризації при формуванні національної промислової політики в державі – передбачає, перш за все, формування кластерної стратегії та її реалізацію.

Спочатку треба виявити всі основні кластерні характеристики, використовуючи методику, викладену в ряді праць українських вчених і практиків [1, с. 54-58; 2, с. 67-75].

Після того, як виявлені основні кластерні характеристики, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України може вибудовувати стратегії макроекономічного регулювання, що враховують сильні та слабкі фактори ефективності розвитку конкретних національних інноваційних промислових кластерів.

Метою подальшого дослідження є доказ тези про те, що географічний зв'язок між вкладенням знань та результатом такого інвестування визначається стадією життєвого циклу галузі. Зокрема, аналізується таке питання: як схильність до інноваційної діяльності в просторових межах (у межах просторових кластерів) залежить від життєвого циклу галузі.

Складність при перевірці гіпотези щодо зв'язку між життєвим циклом галузі та схильністю до інноваційної діяльності кластеру полягає в тому, що інноваційна

активність є більш географічно зосередженою в галузях, де виробництво також є географічно сконцентрованим, – тому, що більша частина фірм (як неінноваційних, так й інноваційних) розташовані в безпосередній близькості. Ще більш проблематичною є гіпотеза про те, що поширення нових знань у конкретній галузі призведе до поглиблення просторового розподілу виробництва, а також інновацій.

З метою дослідження зв'язку між життєвим циклом галузі та схильністю до інноваційної діяльності у кластері, має бути попередньо вирішеною низка питань щодо вимірювань. Найбільш загальним є питання щодо способів вимірювання інноваційної активності. Друге питання – як виміряти географічну концентрацію або дисперсію цієї інноваційної активності. Третє питання – як виміряти життєвий цикл галузі.

Інноваційну активність ми пропонуємо вимірювати кількістю нових продуктів, впроваджених в Україні. Кожну область держави при цьому можна розглядати як просторову одиницю (сукупність кластерів).

Щоб реально оцінити, якою мірою інноваційна діяльність в українській промисловості зосереджена в межах кожної області нашої держави, автор тез, згідно з методикою П. Кругмана [3], розрахував коефіцієнти Джині для географічної концентрації інноваційної активності. Для кожної з двадцяти чотирьох адміністративних областей України, по кожній з підгалузей промисловості, вказаних у статистичному збірнику «Регіони України – 2016» [4], були розраховані за 2015 рік коефіцієнти Джині за методикою П. Кругмана наступним чином – як співвідношення частки інноваційно активних фірм підгалузі в регіоні та такої ж частки по державі у цілому, помножене на питому вагу даної підгалузі у загальному річному валовому продукті промисловості регіону. Результати розрахунків показують найвищі коефіцієнти Джині для географічної концентрації інноваційної активності в Одеській області для таких промислових підгалузей: виноробна промисловість – 0,7112; рибна промисловість – 0,7325; радіоелектроніка – 0,6999. Згідно вищезгаданої методики П. Кругмана [3], саме в цих промислових підгалузях склалися об'єктивні умови для створення регіональних промислових кластерів та їх державної підтримки. Практика підтверджує ці теоретичні розрахунки. Як зазначає провідний практик українського кластерного розвитку С.І. Соколенко, до перспектив промислової кластеризації в Одеській області можна віднести: створення кластера-технопарка «Міжнародний центр виробників радіоелектроніки»; створення сервісного металокластера, рибпромислового кластера (на базі Тилигульського ліману та 30 водоймищ в межах 9 рибних районів Одеської області) та кластера виноробства [5].

Галузі, які є інноваційними і де інноваційна діяльність має тенденцію виходити від невеликих фірм, класифікуються як такі, що знаходяться на початковій стадії життєвого циклу. Галузі, які є інноваційними, і де великі фірми, як правило, генерують цю інноваційну активність, характеризуються стадією зростання життєвого циклу. Галузі, де інноваційна активність є низькою і де великі фірми мають більш високу схильність до інновацій, характеризуються стадією зрілості життєвого циклу. Галузі, де інноваційна активність є низькою і де дрібні фірми мають більш високу схильність до інновацій, характеризується стадією спаду життєвого циклу.

Навіть після врахування ступеня географічної концентрації виробництва, можна знайти значні свідчення того, що схильність до інноваційної діяльності в просторових кластерах формується у відповідності зі стадією життєвого циклу галузі. З одного боку, нові знання, передані кваліфікованим працівникам, сприяють підвищенню схильності до інноваційної діяльності в просторових кластерах на всіх етапах життєвого циклу галузі. З іншого боку, деякі джерела «ноу-хау», такі, як дослідницькі установи та університети, як правило, підвищують схильність до інноваційної діяльності в кластерах під час початкової стадії життєвого циклу галузі, а потім ще раз – під час стадії спаду.

Проведене дослідження привело до висновку про те, що, зі зростанням географічної концентрації виробництва, збільшується дисперсія інноваційної активності в галузі, яка знаходиться на стадії зрілості або спаду життєвого циклу. Інноваційна діяльність розвивається завдяки поширенню знань, що відбувається в різних географічних регіонах, особливо на ранніх стадіях життєвого циклу галузі. Коли галузь розвивається в напрямку зрілості і спаду, інноваційна діяльність може бути розпорошена у зв'язку з додатковим зростанням концентрації виробництва. Таким чином, дані свідчать про те, що ті фактори, які можуть справляти сукупний вплив на запуск інноваційної активності в межах просторового кластеру на початковій стадії і стадії зростання життєвого циклу галузі, в подальшому можуть призвести до ефекту «скупчення», що викликає більшу ступінь дисперсії в інноваційній активності (тобто має місце «розсіювання» інновацій).

Отже, з результатів цього дослідження витікає, що схильність до інноваційної активності в просторовому кластері визначається стадією життєвого циклу галузі.

Література:

1. Захарченко В. И., Осипов В. Н. Кластерная форма территориально-производственной организации [монография] / В. И.Захарченко, В. Н. Осипов. – Ч. 1. [Экономические кластеры как новая форма организации производства в регионе]. – Одесса: Фаворит – Печатный дом, 2010. – 122 с.
2. Ніколаєв Ю. О. Формування регіональної промислової політики, як імператив модернізації економіки України: теорія, методологія, практика: [монографія] / Ю. О. Ніколаєв. – Одеса: Друкарський дім, 2011. – 316 с.
3. Krugman Paul. Geography and trade / Paul Krugman – Cambridge: MIT Press, 1992. – 156 p.
4. Статистичний збірник «Регіони України – 2016». В 2-х ч. – Частина I. – К.: Державна служба статистики України, 2016. – 299 с. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ2_u.htm
5. Соколенко С.І. Кластеризація – вагомий фактор підвищення конкурентоспроможності економіки України / С.І. Соколенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ucluster.org/blog/2014/09/rekomendacii-mizhnarodnoi-naukovo-praktichnoi-konferencii-klasterizaciya-vagomijj-faktor-pidvishhennya-konkurentospromozhnosti-ekonomiki-ukraini/>